

videli, da temu ni tako. Njegove spojine v prirodi so mnogobrojne in so največje važnosti sploh za organsko življenje. Te spojine so velicega pomena za kmetovalca, za to bomo pa še obširneje govorili o njih.

Tretji važni del zraka je ogljikova kislina. Ta kislina je tudi plin. Dušik in kislik sta prvini, to je ne dasta se več razkrojiti v druge prvotnejše snovi. Drugače je pa ogljikova kislina. Ta kislina je sestavljena iz ogljika in kislika. Marsikateremu čitatelju se bode zopet jako čudno zdelo, da se v tej kislini, ki je vendar plin, nahaja oglje (ogljik), ki je vendar trdo. Vendar je temu tako. Ogljik je pa tukaj kemično spojen. Pri takem spojenju se svojstva spajajočih se snovi popolnoma premene. To bomo še mnogokrat opazili. Na takih preosnovljanjih se gode najvažnejše premembe v prirodi. Ogljikova kislina se v rastlinah, kakor smo že videli kemično razkraja in oddaja kislik.

Ogljikove kisline je v 10.000 kubičnih metrih zraka blizu štiri kubične metre. Popolnoma jednako je pa ni povsod. Pri morjih jo je nekoliko manj, nego v krajih oddaljenih od morja, ker voda posrče mnogo ogljikove kisline. Zrak v nižavah ima nekoliko več ogljikove kisline nego v zračnih višavah. Zrak na obljudenih mestih ima tudi več ogljikove kisline, nego na kmetih, kar je lahko umljivo, ker ljudje izdihavajo ta plin pri sopenji. Zrak nad goličavami ima tudi več ogljikove kisline, nego nad dobro zaraslo zemljo, kar je lahko razložiti, ker rastline porabljajo ogljikovo kislino. Zaradi tega je pa zrak v gozdih zdravejši, nego drugod, ker je manj po tem plinu spriden. Tudi je po noči zlasti proti jutru v zraku mnogo več ogljikove kisline, nego po dnevu. To prihaja od tod, ker rastline le pri solnčni svetlobi porabljajo ogljikovo kislino oddajajoč kislik, po noči pa oddajajo celo ogljikovo kislino, če tudi ne v taki meri kakor živali.

Opazovalo se je, da na količino ogljikove kisline v zraku tudi močno vplivajo razne vremenske premembe. V mrzlih mesecih je navadno nekoliko manj ogljikove kisline, ker ob takem času v zemlji stvari manj gnijejo. Pri vsakem gnitju se namreč razvije ta plin. Opaža se pa, da po rahlem dežju množino ogljikove kisline pomnoži, ker vlaga pospešuje gnitje. Pomanjša se pa množina ogljikove kisline pri močnem deževju, ker voda vse pobere mnogo tega plina.

Kadar je megla ali pa sneg, je tudi v zraku več ogljikove kisline nego navadno. Pri rosi se pa količina ogljikove kisline pomanjša. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Prelat Kneipp v Rimu. Italijanski listi mnogo pišejo o tem, da je ta popularen mož in novoimenovani prelat prišel v Rim. Najprej je začel zdraviti kardinala Monaco La Valetta z vodo in sedaj pa zdravi papeža. Nad imenovanim kardinalom so že obupali vsi zdravniki. Kneipp je v Rimu na obilno obiskovanem shodu, na kateri so prišli v Rimu bivajoči Avstrijci in Nemci imel predavanje, v katerem je odsvetoval pitje navadne kave in čaja in priporočal svojo sladno kavo, katero on pije vsak dan. Kathreinerjeva tovarna za sladno kavo

v Milanu, katero izdeluje, kakor Kathreinerjeve tovarne na Dunaji, v Monakovem, Parizu, Baslu i. t. d., to sladno kavo po Kneippovih navodilih, je že dobila več naročil na sladno kavo od visoke duhovščine v Rimu. Prelat Kneipp vrne se iz Rima, ko konča zdravljenje sv. očeta.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

(Dalje.)

Da pojasnim povedano, povem tak fakt. Zavod šivalnih strojev Singerjev, ki vsako leto izdela do pol drugega milijona strojev, ima tri razdeljene lesne tovarne. V jedni delajo samo strešice za stroje, v drugem samo tružice in v tretjem jih pa devajo vkupe. Vodjam tega podjetja se je zdelo, da je najugodnejše tako razdeliti delo.

Ravno to se opaža v vseh drugih strokah lesne produkcije. Tovarne za železnične vagone, kočije, orglje, glasovire, šolsko in cerkveno opravo in potrebščine imajo svoje posebne stroje in posebne delavce in jako pogosto jeden zavod izdeluje le del predmeta in nič več. V kolarstvu delajo platišča v posebnih zavodih v Michiganu, Arkonzasu in Tenessiju, kolesne prečke v Indijani in Ohaiu, pesti zopet v posebnih zavodih v Kentetickiju, Illinoisu. Vse te posamične dele pa kupijo posebni zavodi, kateri delajo cela kolesa. Tako dela celih deset zavodov na kakem nedragem vozu, in pri tem se je vsaki del naredil na najcenejši, način in pri tem se pa sme še misliti, da so vsi deli dobri, ker je pozornost in odločnost zavoda obrnena baš na to delo.

III.

Poslednjih dvajset let je stavbarstvo v Ameriki ogromno napredovalo. Celo izdelovanje strojev, v katerem oziru Amerika brez dvoma zavzema prvo mesto na svetu, se jedva more meriti s stavbarstvom, če tudi je bolje znano v družih delih sveta, kajti stroj lahko prepelješ, kakor hočeš, ali da bi videti ameriške stavbe, treba je preploviti ocean. Samo po sebi se razume, da raznovrstna javna poslopja, kakor poslopja skupne vlade in pa poslopja vlad in zasebnih korporacij javnega značaja posamičnih držav zavzemljejo prvo mesto po velikosti in po vrednosti. Tako stane kapitolj newjorške države v mestu Albany nad deset milijonov; ameriški stavbarji jednoglasno trdijo, da je to najlepše in najdražje poslopje na svetu. Novo poslopje federalnega sodišča in poštne urada v San-Franciscu stane 4 milijone, in narejeno je iz samega marmorja, jekla in stekla. Nedavno so v tem mestu zgradili poslopje za odvetniške pisarne, ki ima 16 nadstropij, zavzema tri desetine (5 oral) zemlje in stane nad 8 milijonov dolarjev. Novi hram združenih prostozidarjev v Čikagu, je nad 500 čevljev širok, ima 24 nadstr. in stane 25 milijonov dolarjev. Zdru-